Српска теологија данас 2010 (28–29. мај 2010)
Београд: Православни богословски факултет, 2011, 548–555

Ружица Бајић

Институт за српски језик САНУ, Београд

Неки типови понављања на нивоу лексеме у богослужбеним текстовима (на материјалу *Акатиста Св. Јустину Ћелијскоме*)

Сажетак: Предмет рада представљају понављања на нивоу лексеме у савременом српском језику која се сусрећу у богослужбеним текстовима. Анализа се врши на материјалу *Акатиста св. Јустину Ћелијскоме,* написаноме 1995. године. Како је акатист као жанр истовремено и богослужбени и поетски текст, дају се примери понављања на нивоу лексеме из *Акатиста св. Јустину Ћелијскоме* као богослужбеног с једне и као поетског текста с друге стране.

Кључне речи: акатист, понављање, лексема, богослужбени текст, поетски текст.

0. Лингвистичка истраживања богослужбене поезије и уопште богослужбених текстова, релативно су ретка. Разлоге за то можемо тражити не само у недавно минулим друштвено-историјским приликама, него и, у великој мери, у потреби, па и неопходности примене у оваквим истраживањима података разних наука: не само лингвистике, него и историје, литургије, догматике, патрологије, музикологије и других. Нарочито „химнографија светима друкчије речено, хагиографска химнографија, садржи највећу количину неистражених научних проблема“ (Евдокимова 2009). У овом раду размотрићемо један од тих проблема.

0.1. Акатист (од грчкога “‘ύμνος ’ακάθιστος”, што значи: „химна која се произноси и слуша стојећи“) је један од жанрова богослужбене поезије, похвално-благодарствена песма, која постоји у историји Православне Цркве и у њеној богослужбеној пракси од времена када је на грчком језику био написан први акатист, у част Пресвете Богородице (не постоји јединствено мишљење истраживача ни о ауторству, ни о времену стварања овог акатиста; потоње се протеже од IV до IX века; детаљније в. Аверинцев 1997, с. 244–246). Данас је то, међу верујућима, један од омиљених жанрова богослужбене поезије и развија се веома брзо (о разлозима популарности акатиста в. Људоговски 2009). Број акатиста повећава се нарочито у последње време и, према сведочанству познатог истраживача овог жанра, „још неколико година и већина акатиста биће написана у XXI веку. *Акафист — жанр XXI века!*“ (Људоговски 2005). Али, овај *прелазак акатиста у масовни жанр* започет је још у XIX веку (Чуркин 2007).

0.1.1. По својој структури, акатист се састоји из двадесет и четири строфе које се наизменично нижу. Овај број строфа задржао се још од првог написаног акатиста који је био у виду алфабетског акростиха, а према броју слова грчке азбуке. У преводима, разумљиво, форма акростиха није се сачувала. Кратке строфе (*кондаци*) нижу се наизменично с дугима (*икосима*). У свакој од строфа постоје два дела: „приповедачки“ и „славословни“. У икосима, славословни део чине тзв. *хајретизми* (од грчког *χαιρε* = радуј се), похвале, које у већини случајева започињу речима

радуј(те) се. Хајретизама је у почетку било 12 у сваком од икоса, али, сада већ њихов број варира толико да се чак и у оквиру различитих икоса једног истог акатиста може наћи понекад неједнак број хајретизама. Кондаци се завршавају речју *Алилуја* (хебреизам који значи *хвалите Господа)*. Сваки икос завршава се рефреном — хвалебним припевом, узвичном реченицом-хајретизмом. Истим тим припевом завршава се и први кондак, који је у ствари увод акатиста и назива се *проимион* (грч. προοιμιον = улажење, ступање, увод) или *кукулиј* (грч. κουκουλιον = капуљача, тј. оно што наткрива строфу). *Проимион* није био укључен у акростих. Грци, за које је овај алфабетски акростих очигледан, *кондаком* именују само проимион. Али, у српским и руским књигама представа о проимиону-кондаку као малој строфи, за разлику од велике строфе — икоса, довела је до својеврсне грешке у нумерацији строфа у акатистима. Као резултат, имамо 12 икоса и 13 кондака. Први написани акатист, који се назива и *Великим акатистом,* има регуларну поетску структуру, која је примећена и описана од стране многих истраживача (в. нпр. Аверинцев 1997, с. 246–249; Десницкиј 2007, с. 519–523).

0.2. Понављања у различитим, нарочито поетским текстовима, била су предмет изучавања многих истраживача (нпр. Гаљперин 1958; Ризељ 1959; Головкина 1964; Пипер 1979; Турајева 1986; Кухаренко 1988; Арнољд 1990; Чаркић 2006; Ковтунова 2006; Бушењев 2008; Векшин 2008). Истраживања ових аутора углавном су (функционално-)стилистичког карактера. Проучене су разне врсте понављања не само у поетским, него и у прозним, публицистичким и другим текстовима, као и у разговорном језику. Али, границе датог феномена нису јасно означене. Такође, не постоји јединствена класификација понављања.

0.2.1. У неким монографијама и радовима (нпр. Чаркић 2006, с. 72, 88; Прохватилова) текстови акатиста користе се као примери. Такође, акатисти су интересантни као материјал за истраживања која се тичу паралелизама (в. нпр. Лепахин 2002). Али, понављања на нивоу лексеме у богослужбеној поезији, самим тим и у акатистима, колико нам је познато, до сада нису била предмет систематског проучавања. Што се тиче других богослужбених и уопште богословских књижевних жанрова, примећена су и истраживана понављања у, нпр. посланицама (Јармуљскаја 2006: с. 16–17), молитвама (Прохватилова), проповедима (Сибирјова 2008), и у библијским текстовима (Десницкиј 2007).

0.3. У богослужбеним текстовима сусреће се мноштво понављања, међу којима су, свакако и она на нивоу лексеме. Разлог присуства великог броја понављања јесте утемељеност садржаја богослужења на текстовима Светог Писма и на Светом Предању. Ако посматрамо хронолошки, сваке године, па и сваког дана, понављају се скоро увек једна иста богослужења и у њима, разуме се, једни исти православни догмати, догађаји свештене историје, најважније истине хришћанског вероучења и др., а све ово исказано је приближно једним истим речима. Такође, једне исте молитве већина верујућих чита сваког дана. И све су ово такође — *понављања*.

1. Пошто је акатист, с једне стране, популарни жанр који се брзо развија (а Срби пишу и читају акатисте скоро искључиво на савременом српском језику), а с друге стране — он није обавезни део редовних, установљених богослужења (осим првог у историји написаног акатиста који се чита на богослужењу у петак вече пете седмице Великог поста) — у њему постоје различите лексичке јединице, међу којима и нове. Управо овакав је и акатист који смо изабрали као материјал за анализу речи-понављања — *Акатист Јустину Ћелијскоме.* Овај акатист написан је 90-их

година XX века и први пут прочитан је 1995. године на празник Благовести, дан рођења и кончине преподобног Јустина Поповића (Ћелијског). Размотрићемо које лексеме у овом релативно новом химнографском остварењу — могу да се сматрају понављањима или да их садрже, како у хронолошком и интертекстуалном, тако и у стилистичком смислу.

1.0. Преподобни Јустин Поповић један је од најпознатијих богослова Православне Цркве XX века. Он је био, у време комунистичке власти у Србији, образован с једне и истински верујући човек с друге стране, због чега је и претрпео многа страдања. И поред свог високог образовања, титуле доктора наука, отеран је са места професора факултета, а власт је била уписала његово име у списак осуђених на смрт. Међутим, није убијен, него је протеран у манастир Ћелије недалеко од града Ваљева, где је подвижничким животом живео 30 година. Писао је и переводио веома много, обогаћујући како српско (и уопште православно) богословље, тако и српски језик. Недавно је званично причислен и лику Светих Српске Православне Цркве, али у српском народу и у целом православном свету овај подвижник благочешћа одавно је био поштован као свет. О томе сведочи и овај *Акатист,* написан много пре званичне канонизације Светога. Аутор *Акатиста* је професор философије на Православном богословском факултету Београдског универзитета, Богдан Лубардић. Он је аутор и књиге о св. Јустину и Русији (у вези са руском философијом и теологијом, в. Лубардић, 2009).

1.1. Посматрајући најпре *Акатист* као целину, започећемо анализу речима самог св. Јустина које се тичу управо речи које се понављају: *Нема у светом Еванђељу, нема у светој Литургији ни једне речи, која за истински православног хришћанина може постати излишна или досадна, макар је свакосекундно понављао* (Поповић 1978, с. 218). Постоје, дакле, речи Старог и Новог Завета, Светог Предања, а самим тим и сваког богослужења, које се понављају у свим богослужбеним и уопште молитвеним текстовима, што значи и у акатистима. На материјалу оваквих речи у *Акатисту Јустину Ћелијскоме* направили смо поделу на три групе: универзалне, интертекстуалне и семантичке речи-понављања.

1.1.1. *Универзалне речи-понављања* јесу речи које се срећу у текстовима свих богослужбених жанрова: *Бог* (овај корен понавља се у разним сложеним лексемама у *Акатисту — богочовечански, богомиронађен, богословље, богообразност, богомдан, богомислије, богопознање, Богочовек, богочовечно, богоносан, бож(и)ји, богослужење, богословство, Богородица, Богомајчин, богоотпали, богомудри, боголик, богоосијан, богоостављен, богообразан, богоружитељ, богозаборав, божански, богомудар, побожност* — укупно 86 пута); придев *свет* (понавља се у *Акатисту* 45 пута, рачунајући и понављања унутар сложеница: *светитељ, светиња, свети, Трисвети, светоотачки, светосавски, просветљење, свештенство, свештен);* лексема *Христос* (понавља се 35 пута, у шта такође убрајамо и понављање у сложеницама: *охристовљење, христоборан, христоносан, хришћанин, хришћански).* Реч *Дух (Свети)* среће се 8 пута, укључујући и присуство у сложеним лексемама *духован, духоносац, одуховљен, духовништво.* Речи *небо, небеса* (с дериватима *небески/небесни, небесник, поднебесни*) понављају се 18 пута. Корен речи *љубав (љуб)* понавља се 14 пута, укључујући и његово појављивање у сложеницама: *мудрољубље, добротољубље, себељубив, славољубље, себељубље, сластољубље, љубљен, трудољубив.* Реч *вера* (с дериватима *маловерје* и *верни)* понавља се 7 пута. Лексема *крст,* рачунајући и речи *Крстоносац, крстолик, некрст* понавља се 5 пута, а реч *нада* — 2 пута. Лексема *ан-*

ђео понавља се 5 пута, некада такође у сложеницама (*анђеоски, равноанђеоски, анђелообразни).* Реч *Црква* поновљена је 3 пута.

1.1.2. *Интертекстуална понављања* (речи из Светог Писма) поделили смо на: 1. ономастику: *Јордан, Јерусалим, Ареопаг, Јона, Ниневија, Јеремија, Мојсеј, Голиота, Павле* и 2. апелативе: *апостол(и), Пасха, лоза, чокот, страдање, овапложење, брат, рај(ски), мач, јагње, легион, ад, плач, преображење, кит.*

1.1.3. Лексеме из Светог Писма које се понављају у *Акатисту* такође су и у групи *семантичких понављања*. Под овим подразумевамо понављање истог смисла у другој форми. Тако се за Бога каже и: *Тројица* — 8 пута, *Господ* — 4 пута, *Отац, Тросунчано Божанство, Сведржитељ*; за Христа се користе и лексеме *Вино, Истина, Живот, Слово, Бог Син, Љубав, Син Божији, Богочовек, Господ, Васкрситељ, Спаситељ;* Богородица се назива и *Мајком Божијом* (3 пута) и *Владичицом.*

2. Анализа *Акатиста* и особености које су му својствене као жанру допуштају и издвајање групе речи-понављања које се не срећу у канонским хришћанским текстовима. Неке од ових лексема јесу *житијне,* друге су *историјске,* а треће — *националне*.

2.1. Пошто акатист има у највећем броју случајева хагиографску подоснову, штавише, „по својој суштини јесте замена за житије“ (Људоговски, 2005), на материјалу нашег акатиста налазимо и речи-понављања које означавају фрагменте и елементе из живота св. Јустина. У групи таквих, житијних (хагиографских) речи-понављања, које се сусрећу у приповедачким деловима *Акатиста*, већина је — ономастика: световно име Св. Јустина — *Благоје;* називи манастира које је посећивао у детињству и младости: *Прохор Пчиње, Стефан Свети;* време (тј. празник) и место његовог монашког пострига: *Свети Василије, Скадар;* градови у којима је живео и предавао: *Карловци, Призрен;* његовом срцу блиски светитељи: *Свети Исак, Свети Марко, Св. Јован Златоусти, св. Серафим Саровски,* назив места и манастира у коме је живео и храма који је изградио: *Градац, Ћелије, манастир Златоустом Јовану;* име и просторно и духовно блиског му светитеља и назив манастира у ком данас почивају мошти истога: *Николај Охридски, Лелић.* У овој групи су и лексеме (у различитим својим морфолошким облицима), којима се описује делатност св. Јустина и његова страдања: *превести, Литургија, тумачење, беседити, задужбинарство, догматик, наставник, арбанашка Голгота, прогонитељи, исповедништво*. Синтагма, пак, *словенски духоносац* односи се на Ф. М. Достојевског, пошто је тема једне од дисертација св. Јустина, а касније и назив његове књиге — *Достојевски о Европи и словенству.* Лексемом-хипокористиком *гробић* помиње се данашње поклоничко место на коме почивају телесни остаци Св. Јустина Новог Ћелијског.

2.1.1. Групи житијних речи-понављања придружујемо и оне лексеме које је преподобни Јустин користио у својим делима, а које су у савременом српском језику често неологизми, оживљене лексеме или морфолошки облици својствени језику св. авве (о језику уопште и о сложеницама у неким од његових дела в. Кончаревић 2006 и Никитовић 2009). То су следеће лексеме: *сладчајши, сведрагоцени, своеговорност, преогњевити, прекротки, богообразност, охристовљење.*

2.2. Неки фрагменти (а самим тим и лексеме које их чине) *Акатиста* реконструишу (чиме, у ствари, *понављају!*) елементе српске историје. И овде су, такође, углавном у питању оними. Тако се име првог архиепископа српског и оснивача самосталне Српске Цркве помиње 6 пута, укључујући дериват *светосавски.* Постоји и изведеница од његовог крштеног (не монашког) имена — Растко (*растковски).* Од других знаменитих личности српске народне историје помиње се *св.*

Симеон Мироточиви, св. Милутин Краљ, Стефан високи, (мајка) Јевросима, Јефимија. Среће се и презиме свете владарске породице — *Немањићи* (и придев *немањићки).* Назив народа и државе, са изведеним лексемама (*Србија, Срби, српски, српство, све(то)српски)* — поновљен је 18 пута.

2.3. Лексеме које се односе на српски народ, државу и наслеђе, затим на жеље Светог Јустина српском народу и бригу о њему назвали смо *националним* речима-понављањима: *отачаство, преци, душа (народна, српска), свенародно покајање, чедо, прокушавати, чемер, новорођени, матерњи језик, помраченици, светосавска просвета, дом, село, породица (српска), деца (у Христу)* и др. Припадност сличних лексема овој групи може се у већини случајева одређивати само кроз контекст.

3. Ако сада погледамо поетску организацију овог остварења, приметићемо да је велики део *Акатиста* написан у римованим стиховима, чак и многи приповедачки делови. У кондацима (што је разумљиво), много је мање лексичких понављања него у икосима, нарочито у славословним деловима икоса хајретизмима. Број хајретизама у једном икосу је девет, рачунајући рефрен.

Осим већ поменуте лексеме *Алилуја* која се регуларно понавља на крају дванаест кондака и анафоре на почетку сваког од хајретизама повратног глагола у императиву (*Радуј се)*, у *Акатисту* постоје и друга лексичка понављања. Размотрићемо нека од њих.

3.1. Пример анафоре налазимо у седам хајретизама седмог икоса, где су у улози анафоре речи *кажу да си: Радуј се, кажу да си неустрашиви продуситељ тајне свемира! / Радуј се, кажу да си божански светилник Тросунчаног Божанства! / Радуј се, кажу да си високоврхни храст Православља! / Радуј се, кажу да си Цркве Православне скривена савест! / Радуј се, кажу да си новомученика свесловенских похвалитељ! / Радуј се, кажу да си вазноситељ језика матерњег у свештено слово! Радуј се, кажу да си богословља река са ушћем у Светлу!*

У кондаку 13, који приликом молитвеног читања иначе треба поновити (три пута узастопно), налазимо узвик *о* у улози анафоре: *О прекротки небесниче Христов, о љубљено радовање Мајке Божије, о новостечени сабрате светитеља, преподобни оче Јустине*. Уобичајено је да тринаести кондак започиње узвиком *О,* али, анафора се не појављује увек. И још један пример понављања у том истом кондаку: *... изнад света нам помози да се вером у Господа Исуса Христа, сина Божијег у свима световима, покренемо ка спасењу! Да следујемо и слушамо Спаса у свему јеванђељском и богоугодном, и да понесемо Крст свој из љубави према Њему који је суштa љубав! Да постанемо истинити и праведни удови Тела Христовог Цркве наше...*

Такође, анафора *Радуј се,* проширена речју *Светим* у пет хајретизама трећег икоса: *Радуј се, Светим Макаријем чула просветио јеси! / Радуј се, Светим Антонијем ум од сујете очистио јеси! / Радуј се, Светим Златоустом срце омолитвио јеси! / Радуј се, Светим Теодосијем пут Истине угледао јеси! / Радуј се, Светим Савом монашку утврду обезбедио јеси!*

3.2. У последњем овде наведеном икосу налазимо и пример епифоре. Навешћемо и три прве строфе: *Радуј се, непојамном лепотом образа Христовог бљеснуо јеси! / Радуј се, Бога бесмрћем осетио јеси! / Радуј се, узраст обнове ума достигао јеси!*

Епифора се сусреће и у дванаестом икосу: понављање облика помоћног глагола *бити — јесам (си): Радуј се, Откуд туга, браћо мила, када Литургију божанску неотуђиво имамо — казивао си! / Радуј се, Ни једном стазом пустог света ни крочити осим Христом поучавао си!/ Радуј се, На голубијим ногама молитве ући у душу сваку благодати мелем привијајући позивао си! / Радуј се, Хришћанин нека само*

Светлошћу Живота живи преклињао си! /Радуј се, у стубове народног богопросвећења ти иза Николаја Охридског Ћелијама до Лелића стао си!

3.2.1. Идентичан завршетак среће се не само у облику истоветних речи. Има много примера и истоветних фонемских, звуковних спојева на крајевима хајретизама који углавном и чине риму (ово се назива *рима-епифора*).

3.2.1.1. Понављање истог суфикса вокатива именица среће се у више славословних делова икоса:

а) У првом икосу, у 4 последња хајретизма: *Радуј се, смрти преваре изобличитељу! / Радуј се, идолишта човекобоштва разрушитељу! / Радуј се, богообразности српске убелитељу! / Радуј се, сабора све(то)српског у векове дотемељитељу!*

б) У два хајретизма петог икоса: *Радуј се, иловачне сабраће добродетељима утешитељу! / Радуј се, душе и тела васкрсењем Причешћа обновитељу!*

в) У шест хајретизама осмог икоса (2+4): *Радуј се, прегрешења наших расветлитељу! Радуј се, савести Духом Светим премеритељу! / ... / Радуј се, малодушних охрабритељу! / Радуј се, запашених смиритељу! / Радуј се, поштоватеља својих верни походитељу! / Радуј се, Завета српског из будућности објавитељу!*

г) У седам хајретизама деветог икоса, при чему су овде примери не само речи са суфиксом *–тељ,* него и са суфиксом *–ик* (облик вокатива последњих, услед фонетске алтернације, завршава се на *–че): Радуј се, Светога Саве анђелообразни утешитељу! / Радуј се, охристовљења народног заступниче! / Радуј се, просвете светосавске надахнитељу! / Радуј се, лажних пророка онемитељу! / Радуј се, јереси кужних пожара угаситељу! / Радуј се, немањићке кадионице прапорче! /Радуј се, високе слободе заставниче!*

д) У два хајретизма десетог икоса: *Радуј се, дома и села народног посветитељу и Тројици Пресветој узноситељу! / Радуј се, српске породице свезом савршенства љубави превезитељу!*

3.2.1.2. Понављају се и глаголске именице:

а) у три хајретизма шестог икоса: *Радуј се, благодању нетварном заблуделих просветљење! / Радуј се, философије мучеништва крсног прослављење! / Радуј се, препирки и мудролија посрамљење!*

б) у два хајретизма десетог икоса: *Радуј се, Богом нас учиш света одгонетање! / Радуј се, Духом Светим сваке душе поуком прелетање!*

3.2.1.3. Риму-епифору образују и различити морфолошки облици глагола, као нпр. у четвртом икосу: *Радуј се, богочовечно си твар на Небо узнео! / Радуј се, у блатњавом човеку ти Бога по благодати си сагледао! / Радуј се, ти искру Божију у човеку вером вишњом си окрилио! / Радуј се, тајни двојединства Христовог сав ум свој си предао! / Радуј се, Личност Богочовека Христа као Тајну тајни ти си проповедао! / Радуј се, беседе твоје Јерусалим Вишњи Ћелијама озвонише! / Радуј се, сузе твоје Градац у Јордан поплавише! /Радуј се, у језеро твоје душе камен вечног живота анђели Божији трепетно положише!*

3.3. У кондацима и у приповедачким деловима икоса такође се појављују речи-понављања. Постоји више примера хомеотелевтона, нпр. у четвртом икосу: *поучени и над биљчицом молитвеном пажњом гнездо свити, не престајемо те љубити;* у шестом кондаку : *уз скуте твоје дајемо Богу и ми све своје;* у осмом икосу: *Ридање твоје над уснулим у греху помраченицима, огласило се и твојим ученицима;* у деветом икосу: *Стога тражећи од тебе савет, нека ти песме наше буду завет* итд.

Наводимо још и примере етимолошке фигуре: — светосавски нас заступи и *подвижничким подвига* пламом ка Истини и Животу преупути (кондак 1); — об-

знањивати си стао: да *брат брата* ради спасење само сведоговорношћу у градину рајску сади (икос 2); — пишући Житија *свештена светих*, и своје невидиво уписао јеси (кондак 6) итд.

4. На крају, анализа понављања на нивоу лексема (речи-понављања) у *Акатисту Јустину Ћелијскоме* показала је да истраживање било ког богослужбеног текста подразумева његово сравњивање са елементима Светог Писма и Светог Предања. Због тога смо у *Акатисту* као целини истовремено и као у књижевном и као у богослужбеном тексту размотрили лексеме карактеристичне за све богослужбене текстове (*универзалне* речи-понављања) и *интертекстуалне* речи-понављања (ономастика, апелативи и семантичка понављања).

4.1. Акатист као жанр уопште има и хагиографску основу, и то је омогућило издвајање и житијних (хагиографских) речи-понављања које се срећу у *Акатисту*. Осим тога, одвојили смо и у тексту специфичне *историјске* и *националне* речи-понављања. Последње две групе, заједно са житијним, сматрамо *(из)вантекстуалним речима-понављањима*.

4.2. Посматрајући *Акатист* као поетски текст са одређеном структуром, како у целини, тако и у његовим посебним деловима — икосима и кондацима — навели смо примере анафоре, епифоре, риме-епифоре, хомеотелевтона и етимолошке фигуре.

Списак литературе

Аверинцев 1997 — С. С. Аверинцев, *Поэтика ранневизантийской литературы.* — Москва.

Арнољд 1990 — И. В. Арнольд, *Стилистика современного английского языка.* — Москва.

Бушењев 2008 — Н. Бушенев, *Лексические и грамматические повторы в поетических текстах Николая Рубцова.* // Рубцовский сборник. Череповец. С. 40–50. Интернет ресурс: http://www.booksite.ru/rubtsov/literature15.htm

Векшин 2008 — Г. Векшин, *Звуковой повтор в процессе становления стихотворного текста: „Осень" А. Пушкина* // Язык. — Сознание. — Культура. — Социум: Сб. докл. и сообщ. междунар. научн. конф. памяти проф. И. Н.Горелова. — Саратов. С. 489–499.

Гаљперин 1958 — И. Р. Гальперин, *Очерки по стилистике английского языка.* — Москва.

Головкина 1964 — Н. Т. Головкина, *Повтор как стилистическое средство в различных видах и жанрах речи (на материале немецкого языка).* Дис. ... канд. филол. наук. — Москва. С. 121–122.

Десницкиј 2007 —А. С. Десницкий, *Поэтика бибилейского параллелизма.* — Москва. Интернет ресурс:http://www.pstbi.ru/institut/book/1997/dec. htm.

Евдокимова 2009 —Ю.К. Евдокимова, *Гимнография — „цвет древа жизни Церкви Христовой".* Интернет рессурс: http://www.bogoslov.ru/text/370167.html (12 января 2009 г.).

Ковтунова 2006 — И. Ковтунова, *Функции композициоанных повторов в стихах А. Блока.* // Художественный текст как динамическая система. Материалы международной научной конференции, посвященой 80-летию В. П. Григорьева. — Москва. С. 348–355. Интеренет ресурс: http://danefae.org/pprs/grigoryev/kovtun.htm

Кончаревић 2006 — К. Кончаревић, *Језик и стил дневничких записа оца Јустина Поповића.* // Језик и православна духовност. — Крагујевац. — С. 265–274.

Кухаренко 1988 — В. А. Кухаренко, *Интерпретация текста.* — Москва.

Лепахин 2002 — В. Лепахин, *Иконичность акафиста.* // Икона и иконичность. — Санкт-Петербург. С. 231–241.

Лубардић 2009 — Б. Лубардић, *Јустин Ћелијски и Русија, путеви рецепције руске философије и теологије.* — Нови Сад.

Људоговски 2005 — Ф. Б. Людоговский. *Лекция об акафистах.* Интернет ресурс: http://akathistos.ru/auto_articles/ludogovsky_2005. (МДА, 10.11.2005)

Људоговски 2009 — Ф. Людоговский *О причинах популярности акафистов.* Интернет рессурс: http://akathistos. ru/auto_articles/ludogovsky_2009.

Никитовић 2009 — З. Никитовић, *Сложенице у „Философским урвинама“ оца Јустина (Поповића).* // Српски језик XIV/1–2. — Београд. — С. 557–583.

Пипер 1979 — П. Пипер, *Функције понављања речи у руском језику.* Зборник радова Института за стране језике и књижевности, Нови Сад, бр. 1, С. 79–87.

Поповић 1978 — Ј. Поповић, *Догматика Православне Цркве.* Том III. — Београд.

Прохватилова, О. А. *Православная проповедь и молитва как феномен современной звучащей речи.* Интернет рессурс: http://www.portal-slovo.ru/philology/37453.php?ELEMENT_ID=37453&PAGEN_2=9

Ризељ 1959 — Э. Г. Ризель, *Стилистика немецкого языка.* — Москва.

Сибирјова 2008 — М. В. Сибирева, *Проповедь митрополита Филарета (Дроздова) в русской литературе: особенности жанра и стиля.* Автореферат кандидата филологических наук. — Тамбов, 2008.

Турајева 1986 — З.Я. Тураева, *Лингвистика текста.* — Москва.

Чаркић 2006 — М. Чаркић, *Стилистика стиха.* — Београд.

Чуркин 2007 — А. А. Чуркин, *Русский акафист середины XIX — начала XX века как жанр массовой литературы.* Интернет рессурс: http://akathistos. ru/auto_articles/churkin, 2007.

Јармуљскаја 2006 — И. Ю. Ярмульская, *Духовное послание в документоведческом и стилистическом освещении.* — Волгорад 2006.

Извор

Лубардић, Б. *Акатист преподобном оцу Јустину Ћелијском.* — Манастир Ћелије 2006.

Аннотация: В настоящей статье рассматриваются слова-повторы современного сербского языка встречающиеся в богослужебных текстах. Анализ осуществляется на материале *Акафиста св. Иустину Челийскому.* Приводятся слова-повторы *Акафиста* с одной стороны как богослужебного, а с другой как поэтического текста.